Fagplan for pedagogikk (30 studiepoeng) i formgiving, kunst og håndverk

Studiet bygger på Rammeplan for faglærerutdanning i formgiving, kunst og håndverk, fastsatt av Utdannings- og forskningsdepartementet 3.april 2003. Fagplan for pedagogikk ble godkjent av avdelingsstyret 23.04.2003.

Studiet i pedagogikk er del av faglærerutdanning i formgiving, kunst og håndverk (180 studiepoeng). Faglærerutdanning i formgiving, kunst og håndverk omfatter følgende fagplaner:
fagplan for grunnstudium i formgiving, kunst og håndverk (75 studiepoeng);
fagplan for fordypning i formgiving (60 studiepoeng);
fagplan for kunst og formkultur (15 studiepoeng);
fagplan for pedagogikk (30 studiepoeng) i formgiving, kunst og håndverk;
fagplan for praksisopplæring (13 uker) i formgiving, kunst og håndverk.

Innledning

Om pedagogikk i faglærerutdanningen

Pedagogikkfaget handler om spørsmål knyttet til utvikling, læring, undervisning, oppdragelse og sosialisering. Som vitenskapsfag er det svært mangfoldig og består av deldisipliner som bl a filosofi, idéhistorie, skolehistorie, didaktikk, sosiologi og psykologi.

Generelt er pedagogikkfaget verdi-, kultur- og samfunnsorientert. Mange av spørsmålene faget tar opp reflekterer ulike oppfatninger både innenfor vitenskap og samfunn om hva som er gode oppvekstvilkår, god undervisning og god oppdragelse.

Fagets tilknytning til praksisopplæringen er sterk. Didaktikken har derfor en sentral plass i studiet.

Rammeplan for faglærerutdanning i formgiving, kunst og håndverk framhever fem områder som sentrale aspekter av lærerens yrkeskunnskap. Ved siden av solid kunnskap i det yrkesfaglige basisfaget omfatter lærerens kvalifikasjoner didaktisk kompetanse, sosial kompetanse, yrkesetisk kompetanse og endrings- og utviklingskompetanse. Pedagogikkfaget vil sammen med de øvrige fagene i utdanningen og praksisopplæringen stimulere til personlig vekst og bidra til studentenes profesjonelle danning slik at de utvikler nødvendig profesjonell pedagogisk dømmekraft og handlingskompetanse i forhold til utfordringene i læreryrket i dagens og morgendagens samfunn.

Mål

Studiet i pedagogikk skal bidra til å utvikle profesjonelt skjønn og handlekraft ved at studenten tilegner seg den pedagogiske kunnskap, innsikt, ferdighet og yrkesetiske bevissthet som er nødvendig for å kunne planlegge, lede og vurdere læreprosesser og undervisning og fremme oppdragelse av barn og unge, kunne delta i ledelses- og samarbeidsoppgaver i skolen som organisasjon, utvikle en reflektert holdning til utdanningssystemet og kunne ta initiativ til og delta i pedagogisk utviklingsarbeid.

Målområder

Innholdet i pedagogikkstudiet er i følge rammeplanen strukturert i følgende tre målområder:
Læreren, eleven og opplæringen.
Læreren og eleven i organisasjonen.
Læreren og eleven i samfunnet.

Målområdene er ikke strengt atskilte, men bør sees i sammenheng. Arbeidet med målområdene skal i følge rammeplanen sikre et vekselspill mellom teoretisk kunnskap, praksiserfaring og didaktisk refleksjon. Kunnskapen studentene skal bli fortrolige med skal relateres til fagområdet utdanningen sikter mot slik at lærerutdanningen samlet framstår som en helhet.

Studenten har ansvar for egen læring i forhold til målområdene. Alle sentrale aspekter ved målområdene behandles nødvendigvis ikke i undervisningen, men er faglige områder som skal dekkes gjennom pensumlitteraturen og den enkelte students studiearbeid.

Læreren, eleven og opplæringen
Elevens læring og utvikling er et sentralt mål for lærerens virksomhet. Målområdet omfatter den psykologiske, sosiologiske og didaktiske basis for lærerens arbeid og refleksjoner i møte med barn, unge og voksne med ulike forutsetninger og kulturell tilhørighet.

Gjennom arbeidet med dette målområdet skal studenten
- tilegne seg kunnskap om utvikling og læreforutsetninger hos elever på ulike alderstrinn og med ulik bakgrunn og være i stand til å tilpasse undervisningen til den enkelte elev og skape konstruktive læringsprosesser i et inkluderende og stimulerende læringsmiljø;
- utvikle kompetanse i å planlegge, lede og vurdere læringsprosesser og kunne reflektere kritisk over egen praksis i lys av læreplanverk, yrkesetikk og relevant teori og erfaring;
- skaffe seg et faglig grunnlag for å kunne legge til rette for den enkelte elevs skapende utvikling, kunne bidra til å identifisere særskilte behov for tilpasset opplæring og i samarbeid med kolleger kunne utarbeide individuelle opplæringsplaner for elever med spesielle opplæringsbehov knyttet til lærevansker og/eller sosiale og emosjonelle vansker;
- kunne reflektere over lærerens rolle som forbilde, formidler og veileder, kunne reflektere over egne holdninger og være innstilt på å videreutvikle sin lærerprofesjonalitet.

INNHOLD
Eksempel på tema:
- Utvikling og læring i et individuelt, sosialt og flerkulturelt perspektiv;
- Å tilhøre en minoritetsgruppe (identitetsutvikling hos samiske barn og unge og barn og unge i innvandrerfamilier);
- Estetisk utvikling og danning;
- Fantasi og kreativitet;
- Barne- og ungdomskultur som lærings- og identifikasjonsarena;
- Didaktiske spørsmål knyttet til sosialt og kulturelt mangfold i klasserommet;
- Elevers medvirkning og ansvar for egen læring;
- Klasseledelse, arbeidsfellesskap og samspill i klasserommet;
- Å planlegge, lede og vurdere læringsprosesser;
- Barn og unge i kritiske livssituasjoner, emosjonelle vansker, problematferd;
- Sosial kompetanse hos barn og unge;
- Tilpasset opplæring, likestilling, likeverd, individuelle opplæringsplaner;
- Elevobservasjon og elevvurdering.

Læreren og eleven i organisasjonen
Læreren organiserer og deltar i pedagogisk arbeid og utviklingsarbeid i samarbeid med elever, kolleger, ledelse, foresatte og andre aktuelle deltakere. Målområdet omfatter kunnskaper om skolen som organisasjon, kommunikasjon, samarbeid og pedagogisk utviklingsarbeid.

Gjennom arbeidet med dette målområdet skal studenten
- opparbeide kunnskap om skolens som organisasjon og kjenne til aktuelle samarbeidsrelasjoner;
- kunne drøfte forholdet mellom pedagogisk grunnsyn, opplæringens mål og skolens praksis og være bevisst eget fag-, kunnskaps- og læringssyn;
- utvikle kunnskap, innsikt og ferdigheter i kommunikasjon og samarbeid og være i stand til å anvende denne kompetanse i dialog med elever, foreldre, kolleger, ledelse og andre samarbeidspartnere for å skape et konstruktivt læringsmiljø;
- sammen med kolleger kunne gi omsorg og hjelp til barn i krise og kritisk vurdere og gjennomføre tiltak i forbindelse med atferdsproblem;
- tilegne seg kunnskap om skoleforskning og kunne reflektere over og vurdere skolen som organisasjon og læringsarena og egen pedagogisk praksis med tanke på endring og utvikling;
- skaffe seg fortrolighet i å bruke ulike metoder for å samle inn og bearbeide data i forbindelse med pedagogisk utviklingsarbeid.

INNHOLD
Eksempel på tema:
- Skolen som organisasjon, mål og innhold.
- Forholdet mellom pedagogisk grunnsyn, opplæringens mål og pedagogisk praksis.
- Skoledemokrati, samarbeidsoppgaver og samarbeidsrelasjoner.
- Skolen som møteplass mellom kulturer.
- Kommunikasjon, samarbeid og konfliktarbeid.
- Skolebaserte handlingsprogrammer i forbindelse med problematferd (mobbing, manglende sosial kompetanse etc).
- Skolebaserte handlingsprogrammer i forbindelse med barn og unge i krise.
- Skoleforskning, skoleevaluering, skoleutvikling.
- Pedagogisk praksis som utviklingsarbeid.
- Problemstillinger og metoder knyttet til pedagogisk utviklingsarbeid.

Læreren og eleven i samfunnet
Lærerkompetanse kjennetegnes bl.a. av evnen til å kunne innta et metaperspektiv på de mange og sammensatte oppgavene som læreryrket innebærer. Målområdet tar for seg opplæringens verdigrunnlag, samspillet mellom skole og samfunn, lærer- og elevrollen i historisk perspektiv og yrkesetiske problemstillinger.

Gjennom arbeidet med dette målområdet skal studenten
- tilegne seg innsikt i verdigrunnlag, mål, prinsipper og retningslinjer for opplæringen;
- kunne forstå endringer i lærer- og elevrollen ut fra et historisk, filosofisk og samfunnsmessig perspektiv og kunne drøfte samspillet mellom skole og samfunn;
- skaffe seg innsikt i skolen som samfunnsinstitusjon og kulturbærer og reflektere over sin samfunnsoppgave som lærer;
- oppnå forståelse for hvordan samfunnsutviklingen påvirker barn og unges oppvekstsituasjon, og hvordan samfunnet preger og preges av barne- og ungdomskulturen;
- tilegne seg kunnskap om hvordan ulike sosialiseringsfaktorer kan få konsekvenser både for elevenes utvikling, skolens organisering og lærerens didaktiske prioriteringer;

- oppnå forståelse for betydningen av skolens rolle i lokalsamfunnet og kunne bruke lokalsamfunnet som læringsarena;
- kunne diskutere yrkesetiske problemstillinger knyttet til egen undervisning, elevens læring, foreldresamarbeid og opplæringens sammenheng;
- skaffe seg kunnskap om og innsikt i pedagogikkfagets røtter, vitenskapelige basis og de muligheter som knytter seg til møtet mellom teori og praksis i opplæring innenfor estetiske fagområder.

INNHOLD
Eksempel på tema:

- Opplæringens verdigrunnlag, mål, retningslinjer og prinsipper i følge lov og læreplanverk.
- Skolen i historisk og idéhistorisk perspektiv, reformpedagogikk, enhetsskoleprinsippet.
- Barndom og oppvekst i historisk perspektiv.
- Samfunnets/skolens fornorskningstiltak overfor samiske barn og unge sett i historisk perspektiv.
- Barne- og ungdomskultur sett lys av samfunnsutviklingen.
- Sentrale sosialiseringsfaktorer i samfunnet.
- Å vokse opp i et medie- og informasjonssamfunn.
- Verdier og oppgaver i estetisk danning.
- Skolens kulturbevarende og kulturskapende funksjon.
- Skolen og opplæringssystemet i globalt perspektiv.
- Lokalsamfunnet som læringsarena, den kulturelle skolesekken.
- Ulike yrkesetiske problemstillinger.
- Pedagogikkfagets røtter, vitenskapelige basis og oppgave i lærerutdanningen.
- Pedagogikk og samfunn.
- Aktuell pedagogisk og skolepolitisk debatt.

Organisering og arbeidsmåter

Organisering

Studiet i pedagogikk har et omfang på 30 studiepoeng som fordeles over to studieår med 15 studiepoeng i første studieår og 15 studiepoeng i andre. Timetallsressursen til undervisning kan fordeles på forskjellige måter avhengig av arbeidets art og samarbeidet med de øvrige fagene i studiet.

De tre målområder er obligatoriske, mens studenter og faglærer kan velge prioritering av temaer foreslått under det enkelte målområde. Målområdene er ikke klart atskilte enheter, men overlapper hverandre i innhold. Fagstoff fra ett område kan belyse emner under et annet. Sentrale problemstillinger behandles flere ganger med ulike innfallsvinkler i studiet, og oppdelingen i målområder er ikke til hinder for å arbeide med problemstillinger som går på tvers av flere områder.

Arbeidsmåter

Det overordnede mål for studiet er å utvikle lærerkompetanse i formgiving, kunst og håndverk. Lærere og studenter har et felles ansvar for å skape helhet i studiet og se dette i forhold til faglæreryrket. Kvalifisering for læreryrket skjer både gjennom det faglige innholdet og gjennom de erfaringer studieprosessen gir. Det forutsetter at studentene deltar aktiv i studiemiljøet ved høgskolen, engasjerer seg i høgskolens demokratiske fora og bidrar til en rettferdig fordeling av arbeidsoppgaver og tillitsverv for å skape et konstruktivt og læringsfremmende miljø, faglig og sosialt.

Studentene skal selv ta ansvar for egen læring og utvikling, og alle har et felles ansvar for arbeid som skjer i grupper. Erfaring i ulike former for samarbeid er en viktig yrkesforberedelse.

Gjennom hele studiet benyttes arbeidsformer som utvikler kompetanse for læreroppgaven. Studentene skal gjennom ulike arbeidsformer arbeide med å utvikle egen refleksjonsevne, kreativitet, handlingsdyktighet og formidlingsevne.

En lærer skal være i stand til å foreta reflekterte valg, planlegge, gjennomføre, vurdere og videreutvikle egen undervisning og samarbeide med andre om slikt utviklingsarbeid. Utviklingsarbeid har en sentral plass i studiet. Det kan skje gjennom prosjektarbeid og undersøkende oppgaver og ved å gå inn i utviklingen av eget studieopplegg.

Gjennom studiet skal studentene få anledning til å erfare, oppleve og drøfte varierte arbeids-, undervisnings- og vurderingsformer. Arbeidsformene kan være:
- forelesninger, individuelt studium;
- gruppearbeid, prosjektarbeid, feltarbeid, ekskursjoner, utstillinger;
- pedagogisk drama, film, video, lysbilder, bruk av IKT m.v.

Det må legges vekt på prosjektarbeid og tverrfaglig organisert arbeid. Studentene bør få erfaring med å skaffe til veie og presentere aktuelt fagstoff. Det bør legges vekt på varierte presentasjoner. Arbeids-resultater kan blant annet dokumenteres i form av praktisk lærerarbeid, skriftlige utredninger individuelt og i grupper, muntlig presentasjon, dramatisering, utstillinger, videoprogrammer. I forbindelse med spesielle tema, kan det være aktuelt å samarbeide med fagmiljø utenom høgskolen.

Obligatorisk tilstedeværelse og arbeidskrav

Obligatorisk tilstedeværelse i undervisningen
Studiet omfatter følgende undervisnings- og veiledningssituasjoner der det er krav om tilstedeværelse og aktiv deltakelse:
- Praksisplanlegging og praksisrefleksjon.
- Fremlegging, drøfting og vurdering av skriftlige og muntlige oppgaver i studiet.

Se undervisningsplanen for nærmere informasjon.

Sykdom fritar ikke for tilstedeværelse og aktiv deltakelse i undervisnings- og veiledningssituasjoner der det er krav om dette. Studenter som har mer enn 20 prosent fravær i undervisnings- og veiledningssituasjoner der det er krav om tilstedeværelse og aktiv deltakelse, vil ikke få anledning til å avlegge eksamen. Studenter som står i fare for å overskride fraværskvoten, får skriftlig melding om dette.

I første studieår beregnes fravær fra undervisnings- og veiledningssituasjoner der det er krav om tilstedeværelse på grunnlag av samlet fravær i høst- og vårsemesteret. I andre studieår beregnes fravær på samme grunnlag.

Arbeidskrav
Innfrielse og godkjenning av arbeidskrav danner forutsetningen for å avlegge eksamen. Arbeidskrav vurderes til "Godkjent"/"Ikke godkjent". Arbeidskrav skal være innfridd innen fastsatt(e) frist(er). Gyldig fravær dokumentert ved for eksempel legedokumentasjon, fritar ikke for innfrielse av arbeidskrav. Studenter som på grunn av sykdom eller annen dokumentert gyldig årsak ikke innfrir arbeidskrav innen fristen, kan få forlenget frist. Ny frist for innfrielse av arbeidskrav avtales i hvert enkelt tilfelle med den aktuelle læreren.

Studenten har selv ansvar for å melde fra når arbeidskrav av ulike årsaker ikke kan innfris innen fristen.

Studenter som får vurderingen "Ikke godkjent" på hele eller deler av arbeidskravet avtaler selv ny vurdering av det aktuelle arbeidskravet med faglærer.

Alle arbeidskrav i første studieår må være innfridd og resultat godkjent senest seks uker før individuell skriftlig hjemmeeksamen starter. Studenter som har fått innvilget utsatt frist for innfrielse av arbeidskrav i pedagogikk i faglærerutdanningens første studieår, må ha innfridd disse før andre studieår starter, senest 15. august.

Alle arbeidskrav i andre studieår må være innfridd og resultat godkjent senest seks uker før individuell skriftlig eksamen.

I studiet i pedagogikk i formgiving, kunst- og håndverk må følgende arbeidskrav være innfridd av studenten og resultatet godkjent av høgskolen før eksamen kan avlegges:

Første studieår:
- en muntlig fremlegging i grupper over et pedagogisk tema;
- en individuell skriftlig oppgave som vurderes av medstudenter og deretter evnt. forbedres av studenten (se avsnittet "Vurdering i læringsløpet");
- to muntlige grupperapporter knyttet til observasjon og praksis i grunnskolen;
- en skriftlig grupperapport knyttet til praksisopplæring i grunnskolen.

Andre studieår:
- en muntlig fremlegging i grupper over et pedagogisk tema;
- en prosjektoppgave i grupper (se avsnittet "Vurdering i læringsløpet);
- muntlig fremlegging av prosjektoppgave i grupper (se avsnittet "Vurdering i læringsløpet");
- en muntlig grupperapport knyttet til praksisopplæring i grunnskolen;
- en skriftlig grupperapport knyttet til praksisopplæring i grunnskolen.

Se undervisningsplanen for nærmere informasjon.

Oppgaver knyttet til praksisopplæring er tverrfaglige og inngår som arbeidskrav i pedagogikk og fagdidaktikk (se undervisningsplanen for nærmere informasjon).

I tillegg til arbeidskravene nevnt over, kan det bli gitt skriftlige og muntlige oppgaver og oppgaver som gir trening for lærerrollen (for eksempel samarbeidsoppgaver som diskusjoner og rollespill). Disse er ikke obligatoriske, men er viktige for studentens læring og utvikling i studiet.

Innfrielse av arbeidskravene i pedagogikk danner ett av grunnlagene for skikkethetsvurdering av studenten.

Undervisningsplaner

Undervisningsplan utarbeides med utgangspunkt i fagplanen. Denne gir nærmere informasjon om blant annet krav om tilstedeværelse og aktiv deltakelse i undervisningen, tidspunkt for dette og arbeidskrav. Undervisningsplanen gir også nærmere informasjon om tidspunkt for vurdering i læringsløpet. Undervisningsplan deles ut ved semesterets/studiets begynnelse.

Praksisopplæring

Se fagplan for praksisopplæring (13 uker) i formgiving, kunst og håndverk.

Vurdering

Forutsetningen for få avlegge eksamen (avsluttende vurdering) er:

- at alle arbeidskrav er innfridd og resultat godkjent;
- at studenten ikke har mer enn 20 prosent fravær i undervisnings- og veiledningssituasjoner der det er krav om tilstedeværelse og aktiv deltakelse (se avsnittet "Obligatorisk tilstedeværelse og arbeidskrav", over).

Ved vurdering i læringsløpet og i forbindelse med avsluttende vurdering benyttes en karakterskala fra A til E for bestått (A er høyeste karakter og E er laveste) og F for ikke bestått.

Vurderingen skal fokusere studentenes aktive innsats for å skaffe seg pedagogisk kompetanse, yrkesetisk kompetanse, sosial kompetanse og utviklings- og endringskompetanse i pakt med utdanningens mål (jfr. Del I i rammeplan og forskrift for faglærerutdanning i formgiving, kunst og håndverk). Vurderingen vektlegger studentenes evne til å beskrive, analysere, drøfte og begrunne sitt syn på pedagogiske spørsmål.

Vurdering i læringsløpet og avsluttende vurdering foretas på grunnlag av følgende kriterier:

- at studenten tolker, avgrenser og presiserer oppgaveteksten, redegjør for og forklarer sentrale begreper;
- at studenten disponerer stoffet i forhold til oppgaveteksten og viser en klar struktur ("rød tråd") i besvarelsen;
- at studenten dokumenterer pedagogisk kunnskap og innsikt i en klar skriftlig og/eller muntlig form;
- at studenten bruker erfaringer fra praksisfeltet som er relevante og tilstrekkelige i forhold til oppgaveteksten;
- at studenten gir uttrykk for selvstendig refleksjon vedrørende temaet som behandles og grunngir dette;
- at studenten viser ferdighet i logisk og faglig holdbar argumentasjon.

I arbeidet med de ulike målområdene stilles det krav om dokumentasjon i form av skriftlige eller muntlige fremstillinger. Det skal være sammenheng mellom mål, innhold, arbeidsformer og vurdering i studiet. Vurderingen skal være en del av selve læringen og et middel for den enkelte student til å utvikle forståelse for målet med studiet og til å skaffe seg innsikt i egne forutsetninger for læreryrket. Erfaring med forskjellige former for vurderingsarbeid er viktig i kvalifisering for læreryrket.

Både studenter og lærere skal vurdere studieopplegg og studiemiljø med sikte på videre utvikling av studiet. Dette gir viktig erfaring for framtidig yrkesrolle. Alt vurderingsarbeid bør skje på en måte som stimulerer til drøfting, refleksjon og videre utvikling.

Vurdering i læringsløpet

Følgende skriftlige oppgaver er gjenstand for vurdering i læringsløpet:

- *1. studieår*: en individuell skriftlig hjemmeoppgave med omfang tre til fire maskinskrevne sider. Resultatet av vurderingen i læringsløpet teller 1/3 av sluttkarakteren i pedagogikk (se avsnittet "Avsluttende vurdering", under).

- *2. studieår*: en prosjektoppgave i grupper. Utarbeidingen av prosjektrapporten beregnes til 10 virkedager og skal ikke overskride 20 maskinskrevne sider. Resultatet av vurderingen i læringsløpet teller 1/3 av sluttkarakteren i pedagogikk (se avsnittet "Avsluttende vurdering", under).

Informasjon om tidspunkt for formell vurdering i læringsløpet finnes i undervisningsplanen. Resultatet av vurderingen i læringsløpet teller til sammen 2/3 av sluttkarakteren (se avsnittet "Avsluttende vurdering"). Vurderingen gjøres av faglærer i pedagogikk. En faglig tilbakemelding fra faglærer er del av vurderingen.

Studenter som på grunn av sykdom eller annen dokumentert gyldig årsak under utarbeidelsen av prosjektoppgaven ikke har gjennomført prosjektet, har anledning til å erstatte gruppeprosjektet med en individuell prosjektoppgave. Utarbeidingen av oppgaven beregnes til 10 virkedager og skal ikke overskride 15 maskinskrevne sider. Skriftlig søknad sendes avdelingsadministrasjonen sammen med dokumentasjon av de(t) forhold som begrunner søknaden. Ny frist for levering av individuell prosjektoppgave vil bli gitt. Dersom formell vurdering forhindres på grunn av lengre tids sykdom, kan slik vurdering gjennomføres i forbindelse med utsatt/ny eksamen. Nærmere informasjon om tidspunkt for utsatt/ny eksamen finnes på området "Eksamen" på nettstedet www.hio.no.

Studenter som ikke har levert oppgaver og fått gjennomført vurdering i læringsløpet til fastsatt(e) frist(er) og som ikke kan vise dokumentasjon for sykdom eller annen dokumentert gyldig årsak, betraktes som å ha trukket seg fra eksamen (vurdering i læringsløpet), og har da brukt ett eksamensforsøk. Fem timers individuell skriftlig eksamen kan ikke avlegges før vurdering i læringsløpet er gjennomført med resultat E eller bedre. Vilkårene for å gå opp til utsatt/ny eksamen er behandlet i *forskrift om studier og eksamen ved Høgskolen i Oslo*. For å få utskrevet vitnemål for fullført og bestått studium/utdanning, må vurdering i læringsløpet samt fem timers individuell eksamen være gjennomført med karakter E eller bedre.

Avsluttende vurdering

Avsluttende vurdering omfatter følgende komponenter som utgjør grunnlaget for sluttkarakteren:

- Vurdering i læringsløpet, 1. studieår: en individuell skriftlig hjemmeoppgave (se avsnittet "Vurdering i læringsløpet", over). Oppgaven vurderes av faglærer i pedagogikk og teller 1/3 av sluttkarakteren.
- Vurdering i læringsløpet, 2. studieår: en prosjektoppgave i grupper (se avsnittet "Vurdering i læringsløpet", over). Oppgaven vurderes av faglærer i pedagogikk og teller 1/3 av sluttkarakteren.
- En fem timers individuell skriftlig eksamen. Denne er lagt til utdanningens 2. studieår. Resultatet vurderes av intern og ekstern sensor. Denne komponenten teller 1/3 av sluttkarakteren.

Resultatet fra de tre komponentene i avsluttende vurdering slås sammen til én sluttkarakter som fremkommer på vitnemålet/karakterutskriften. Ved klage på gruppeeksamen, må alle gruppens medlemmer samtykke i klagen. Vurderingen i læringsløpet og individuell skriftlig eksamen resulterer i én sluttkarakter som fremkommer på vitnemålet. Det kan kun klages på de tre delkarakterene som inngår i avsluttende vurdering.

Studenter som på grunn av gyldig fravær ikke avlegger én eller flere komponenter som inngår i ordinær eksamen, eller som får vurderingen F på én eller flere komponenter som inngår i slik eksamen, kan melde seg opp til utsatt/ny eksamen. Utsatt/ny eksamen arrangeres tidlig i påfølgende semester. Vilkårene for å gå opp til utsatt/ny eksamen er behandlet i *forskrift om studier og eksamen ved Høgskolen i Oslo*. Oppmelding til utsatt/ny eksamen gjøres skriftlig og sendes administrasjonen ved Avdeling for estetiske fag. Nærmere informasjon om tidspunkt for utsatt/ny eksamen finnes på nettstedet "Eksamen" på www.hio.no.

Ved fremstilling til *utsatt/ny* eksamen i delkomponenten individuell skriftlig eksamen avlegges ny fem timers eksamen. Ved fremstilling til *utsatt/ny* eksamen i delkomponenten individuell skriftlig hjemmeoppgave, leveres tilsvarende oppgave. Utsatt/ny individuell skriftlig hjemmeoppgave leveres avdelingsadministrasjonen senest på dato for ny/utsatt eksamen. Nærmere informasjon om tidspunkt for utsatt/ny eksamen finnes på nettstedet "Eksamen" på www.hio.no. Utsatt/ny eksamen i delkomponenten individuell prosjektoppgave avlegges etter nærmere avtale med avdelingsadministrasjonen.

Eksamen i studieenheten pedagogikk (30 studiepoeng) må være vurdert til karakter E eller bedre før studenten kan fortsette i faglærerutdanningens tredje studieår.

Lærerskikkethet

Lærerutdanningsinstitusjonen har ansvar for å vurdere om studenter som tar studiet som en del av faglærerutdanningen er skikket for læreryrket. Studenter som viser liten evne i forhold til å mestre læreryrket, må så tidlig som mulig i utdanningen få vite hvordan de står i forhold til kravene om lærerskikkethet og eventuelt få råd og veiledning til å bedre disse forholdene eller få råd om å avslutte utdanningen. Konkrete beslutninger om skikkethet kan fattes gjennom hele studiet. Skikkethetsvurderingen må bygge på en helhetsvurdering som omfatter både faglige, pedagogiske og personlige forutsetninger for å kunne fungere som lærer. (Se for øvrig forskriften som gjelder for skikkethetsvurdering i lærerutdanningen.)

Pensum

Pensum utgjør om lag 2000 sider hvorav kjernepensum utgjør ca. 1650 sider. Om lag 350 sider er knyttet til ulike fordypningsområder og aktuelle artikler. Mindre justeringer av pensum godkjennes av studieleder.

Arneberg, P., & Overland, B. (2001). *Fra tilskuer til deltaker: om skoledemokrati, tilpasset opplæring og inkludering*. Oslo: NKS-forlaget.

Bergem, T. (1998). *Læreren i etikkens motlys* (pp. 21-113). Oslo: Ad Notam Gyldendal.

Eksamenssekreteriatet. (2000). *Idé- og veiledningshefte for elevvurdering i Kunst og håndverk på ungdomstrinnet* (pp. 7-29). Unpublished manuscript.

Gjøsund, P., & Huseby, R. (1998). *To eller flere* (kap. 2-5; 7-9). Oslo: NKS-forlaget.

Handal, G., & Lauvås, P. (1999). *På egne vilkår: en strategi for veiledning med lærere* (Rev ed.). Oslo: Cappelen akademisk forlag.

Helgeland, I. M. (1996). *Forebyggende arbeid i skolen - en pedagogisk utfordring: om barn med sosiale og emosjonelle vansker* (kap. 2; 5; 7; 9; 10; 12). Oslo: Kommuneforlaget.

Hiim, H., & Hippe, E. (1998). *Læring gjennom opplevelse, forståelse og handling: en studiebok i didaktikk* (2 utg.). Oslo: Universitetsforlaget.

Haabesland, A. Å., & Vavik, R. E. (2000). *Kunst og håndverk: Hva og hvorfor?* Bergen: Fagbokforlaget.

Imsen, G. (1998). *Elevens verden: innføring i pedagogisk psykologi* (kap. 5; 8; 11-14) (3 utg.). Oslo: Tano Aschehoug.

Kvernbekk, T. (2001). *Pedagogikk og lærerprofesjonalitet* (kap. 2; 5; 7; 9). Oslo: Gyldendal akademisk.

Nasjonalt læremiddelsenter. (1998). *Prosjektarbeid* (2 ed.). Oslo: Nasjonalt læremiddelsenter.

Øia, T., Ung i Oslo 1996, & Norsk institutt for forskning om oppvekst velferd og aldring. (1998). *Generasjonskløften som ble borte: ungdom, innvandrere og kultur*. Oslo: Cappelen akademisk forlag.

Kompendium

Birkeland, T. (1997). Barns kultur. In T. Birkeland & R. Gunvor (Reds.), *Barns kultur*. Oslo: Cappelen Akademisk Forlag.

Cunningham, H. (1996). Barn og Ungdom. In *Barnets århundre*. Oslo: Ad Notam Gyldendal.

Eide, B., & Winger, N. (1996). Perspektiver på lek og læring (kap 3). In *Kompetente barn og kvalifiserte pedagoger i den nye småskolen*. Oslo: Cappelen akademisk forlag.

Hellesnes, J. (1992). Ein utdana mann og eit dana menneske. In E. L. Dale (Red.), *Pedagogisk filosofi*. Oslo: Ad Notam Gyldendal.

Hundeide, K. (2001). Det intersubjektive rommet. In O. Dysthe (Red.), *Dialog, samspel og læring*. Oslo: Abstrakt forlag.

Hylland Eriksen, T., & Sørheim, T. A. (2003). Norskhet - hva er det? (kap 6). In *Kulturforskjeller i praksis: perspektiver på det flerkulturelle Norge.* (3 utg.). Oslo: Gyldendal akademisk.

Paulsen, B. (1994). Estetisk oppdragelse. In *Det skjønne: estetisk virksomhet i barnehagen*. Oslo: Ad notam Gyldendal.

Selmer-Olsen, I. (1997). Barnas egen kultur - et mål og et redskap. In T. Birkeland & R. Gunvor (Reds.), *Barns kultur*. Oslo: Cappelen Akademisk forlag.

Vaage, S. (2001). Perspektivtaking, rekonstruksjon av erfaring og kreative læreprosesser: George Herbert Mead og John Dewey om læring. In O. Dysthe (Red.), *Dialog, samspel og læring.* Oslo: Abstrakt forlag.

Offentlige dokument

Læreplaner

Nye planer for 2006. Kunnskapsløftet.

Kirke- utdannings- og forskningsdepartementet. (1993). *Læreplan for videregående opplæring: studieretning for formgivingsfag: studieretningsfagene i grunnkurs formgivingsfag*. Oslo: Departementet.

Kirke- utdannings- og forskningsdepartementet. (1993). *Reform '94 videregående opplæring: Ny læreplan: Formgivingsfag*. Oslo: Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet.

Kirke- utdannings- og forskningsdepartementet. (1994). *Læreplan for videregående opplæring: studieretning formgivingsfag: studieretningsfagene i videregående kurs I tegning, form og farge*. Oslo: Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet.

Kirke- utdannings- og forskningsdepartementet. (1996). *Læreplanverket for den 10-årige grunnskolen*.

Stortingsmeldinger og lover

Kulturdepartementet, & Kirke- utdannings- og forskningsdepartementet. (1995). *Broen og den blå hesten*. Oslo: Kulturdepartementet: Kyrkje- utdannings- og forskningsdepartementet.

Kultur- og kirkedepartementet, & Den kulturelle skolesekken. (2003). *Den kulturelle skulesekken St.meld. nr 38 (2002-2003)*. Oslo: Departementet.

Norge. (2005). *Lov av 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (Opplæringslova) med endringer, sist ved lover av 17. juni 2005 nr. 105 og 106 samt forskrifter*. Oslo: Cappelen Akademisk.

Veiledningsskrift

Veiledninger til ny læreplan 2006.

Kirke- utdannings- og forskningsdepartementet. (1994). *Underveis: håndbok i skolebasert vurdering: grunnskole og videregående skole*. Oslo: Departementet.

Kirke- utdannings- og forskningsdepartementet. (1997). *Informasjonsteknologi: veiledning til læreplanverket for den 10-årige grunnskolen (L97)*. Oslo: Nasjonalt læremiddelsenter.

Kirke- utdannings- og forskningsdepartementet. (1998). *Elevvurdering: rettleiing til Læreplanverket for den 10-årige grunnskolen (L97).* Oslo: Departementet.

Nasjonalt læremiddelsenter. (1994). *Grunnkurs formgivingsfag*. Oslo: Nasjonalt læremiddelsenter.

Nasjonalt læremiddelsenter. (1994). *Veiviseren* (Bokmål utg.). Oslo: Nasjonalt læremiddelsenter.

Nasjonalt læremiddelsenter. (1995). *Rettledning. Etikk.* Oslo: Nasjonalt læremiddelsenter.

Nasjonalt læremiddelsenter. (1997). *Kunst og håndverk. Veiledning L97*. Oslo: Nasjonalt læremiddelsenter.

Nasjonalt læremiddelsenter. (1997). *Vurdering vidaregåande opplæring - skule.* (2 utg.). Oslo: Nasjonalt læremiddelsenter.

Pensumliste pr. 8. juni 2006